

B9-0274/2022

13.5.2022

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

neuvoston ja komission julkilausumien johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

oppositiojohtajien syyteeseenpanosta ja ammattiliittojen johtajien
pidättämisestä Valko-Venäjällä
(2022/2664(RSP))

**Viola Von Cramon-Taubadel, Francisco Guerreiro, Piernicola Pedicini,
Hannah Neumann, Erik Marquardt, Bronis Ropè, Ignazio Corrao, Jordi
Solé**
Verts/ALE-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma oppositiojohtajien syytteesenpanosta ja ammattiliittojen johtajien pidättämisestä Valko-Venäjällä (2022/2664(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa ja suosituksensa Valko-Venäjästä,
 - ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja kaikki ihmisoikeussopimukset ja Kansainvälisen työjärjestön yleissopimukset, joissa Valko-Venäjä on osapuolena,
 - ottaa huomioon 29. huhtikuuta 2022 annetun Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) tiedottajan julkilausuman Valko-Venäjällä toteutettavista uusista pakkotoimenpiteistä, joilla laajennetaan kuolemanrangaistuksen käyttöä,
 - ottaa huomioon 5. heinäkuuta 2021 päivätyn Valko-Venäjän ihmisoikeustilannetta käsittelevän YK:n erityisraportoijan Anaïs Marinin raportin YK:n ihmisoikeusneuvostolle,
 - ottaa huomioon Euroopan parlamentin mielipiteenvapauden Saharov-palkinnon myöntämisen vuonna 2020 Valko-Venäjän demokraattiselle oppositiolle,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot eivät tunnustaneet Valko-Venäjällä 9. elokuuta 2020 pidettyjen vilpillisten presidentinvaalien tuloksia; ottaa huomioon, että ihmisoikeusloukkaukset ovat lisääntyneet Valko-Venäjällä elokuusta 2020 lähtien ja että toukokuussa 2022 poliittisia vankeja on yli 1 100; ottaa huomioon, että ihmisoikeuksien puolustajiin, oppositiopoliitikkoihin, kansalaisyhteiskunnan edustajiin, riippumattomiin toimittajiin ja muihin aktivisteihin kohdistetaan järjestelmällisesti väkivaltaisia tukahduttamistoimia; ottaa huomioon, että tuhansia valkovenäläisiä on pakotettu tai muutoin ajettu lähtemään kotimaastaan ja hakemaan turvaa ulkomailta;
- B. toteaa, ettei mikään viittaa siihen, että Valko-Venäjän viranomaiset tutkisivat elokuun 2020 jälkeen jätettyjä tuhansia ilmoituksia poliisiväkivallasta tai mielenosoittajien tappamista; ottaa huomioon, että laajalle levinnyt ihmisoikeusloukkausten rankaisemattomuus pahentaa Valko-Venäjän kansan epätoivoista tilannetta; ottaa huomioon, että oikeusvaltioperiaatteen puuttuminen heikentää uhrien oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin; ottaa huomioon, että Valko-Venäjä on ainoa Euroopan maa, jossa on vielä käytössä kuolemanrangaistus;
- C. ottaa huomioon, että Venäjän federaatio käynnisti 24. helmikuuta 2022 laittoman, perusteettoman ja provosoimattoman hyökkäyksen Ukrainaan, myös Valko-Venäjän alueelta; ottaa huomioon, että Valko-Venäjän liikenne- ja sotilasinfrastruktuuria käytetään sodan sotilasoperaatioihin; ottaa huomioon, että Valko-Venäjän rautateiden

työntekijöiksi väitettyjä ryhmiä, jotka vaurioittivat rautatieinfrastruktuuria viivästyttääkseen Venäjän sotilasrahdin kuljettamista Ukrainaan, pidätettiin ja useita jäseniä ammuttiin ja haavoitutti;

- D. ottaa huomioon, että Valko-Venäjä lavasti 27. helmikuuta 2022 niin kutsutun perustuslakia koskevan kansanäänestyksen sorron ilmapiirissä; ottaa huomioon, että perustuslain muutosehdotukset, joista viranomaiset ilmoittivat ensimmäisen kerran yli kaksi vuotta sitten, tulivat yleisön tietoon alle kuukautta ennen kansanäänestyksen järjestämistä; katsoo, että viranomaiset eivät ottaneet huomioon etenkin asiantuntijoiden esittämiä kriittisiä mielipiteitä; ottaa huomioon, että kansanäänestyksen valmistelu- ja toteutustapa eivät täyttäneet useita demokraattisten ja oikeudenmukaisten vaalien järjestämistä koskevista kansainvälisistä perusnormeista ja että niiden yhteydessä rikottiin useaan kertaan molempia näitä periaatteita ja kansallisen lainsäädännön säännöksiä; ottaa huomioon, että niin kutsutussa kansanäänestyksessä luovuttiin Valko-Venäjän ydinaseettomasta vyöhykkeestä, mikä mahdollistaa sen, että maa voi ottaa alueelleen Venäjältä peräisin olevia ydinaseita;
- E. toteaa, että 28. huhtikuuta 2022 Valko-Venäjän kansalliskokous hyväksyi rikoslakiin muutoksen, jolla otetaan käyttöön kuolemanrangaistus ”terroritekojen yrityksestä”; ottaa huomioon, että kuolemanrangaistus rikkoo ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa vahvistettua luovuttamatonta oikeutta elämään ja on äärimmäisen julma, epäinhimillinen ja halventava rangaistus;
- F. ottaa huomioon, että rikoslain muuttaminen antaa mahdollisuuden uusiin vakaviin väärinkäytöksiin, sillä monia demokraattisten voimien ja poliittisten aktivistien edustajia etsitään, heitä syytetään tai heidät on jo tuomittu terrorismia koskevien syytteiden nojalla ja he ovat nyt myös vaarassa joutua tuomituksi kuolemanrangaistukseen;
- G. ottaa huomioon, että 14. joulukuuta 2021 Valko-Venäjän opposition johtohahmot Sjarhei Tsihanouski, Mikalai Statkevits, Ihar Losik, Artsjom Sakau, Uladzimir Tsyhanovitš ja Dzmitryi Papou tuomittiin pitkiin vankeusrangaistuksiin perättömällä syytteillä, joiden mukaan he olivat yrittäneet kaapata vallan, lietsoneet vihaa ja yhteiskunnallista levottomuutta ja yllyttäneet ääriajatteluun;
- H. ottaa huomioon, että 19. huhtikuuta 2022 valtion turvallisuuskomitea (KGB) pidätti useita Valko-Venäjän riippumattomien ammattiliittojen johtohahmoja – Valko-Venäjän demokraattisten ammattiliittojen kongressin (BKDP) puheenjohtajan Aljaksandr Jarašukin, BKDP:n varapuheenjohtajan Sjarhei Antusevitšin, metallityöntekijöiden vapaan ammattiliiton (SPM) puheenjohtajan Aljaksandr Buhvostaun ja Valko-Venäjän vapaan ammattiliiton (SPB) puheenjohtajan Mikalaj Sharakhin – sekä ainakin 16 muuta ammattiyhdistysten jäsentä; ottaa huomioon, että BKDP:n, SPB:n, SPM:n ja radio- ja elektroniikkateollisuuden työntekijöiden liiton (REP) toimitiloihin sekä ammattiliittojen johtajien ja työntekijöiden koteihin tehtiin ratsioita;
- I. ottaa huomioon, että useat ammattiyhdistysaktivistit ovat edelleen vangittuina ja että heitä syytettiin 28. huhtikuuta 2022 rikoslain 342 pykälän 1 momentin rikkomisesta, jossa säädetään rangaistavaksi ”yleistä järjestystä vakavasti haittaavien tekojen järjestäminen tai aktiivinen osallistuminen niihin” ja johon syyllistyneet voidaan

pidättää tai heidän vapauttaan voidaan rajoittaa kahdesta viiteen vuoteen tai joista voidaan määrätä jopa neljä vuotta vankeutta; ottaa huomioon, että pidätetyt henkilöt eivät saa tavata perheitään tai ammattiyhdistyskollegojaan ja että heidän turvallisuutensa, terveytensä ja psyykinen hyvinvointinsa herättävät edelleen suurta huolta; toteaa, että Naftan öljynjalostamon riippumattoman ammattiliiton (OJSC) puheenjohtaja Olga Britikova on tuomittu viidennen kerran peräkkäin;

- J. ottaa huomioon, että ammattiyhdistysjohtajien pidätykset vaikuttavat ammattiyhdistysoikeuksien käyttöön Valko-Venäjällä ja lamaannuttavat työntekijöitä; ottaa huomioon, että riippumattomien ammattiliittojen oikeudellisen aseman poistaminen huhtikuussa riisti työntekijöiltä entisestään edustusta ja suojelua; toteaa, että riippumattomat ammattiliitot ovat olleet yli 20 vuotta etulinjassa taistelussa demokratian puolesta Valko-Venäjällä;
- K. ottaa huomioon, että neuvosto hyväksyi viisi rajoittavien toimenpiteiden pakettia valkovenäläisiä henkilöitä ja yhteisöjä vastaan vuoden 2020 vilpillisten presidentinvaalien jälkeen; ottaa huomioon, että Valko-Venäjän vastaisia EU:n rajoittavia toimenpiteitä sovelletaan nyt yhteensä 183 henkilöön ja 26 yhteisöön; ottaa huomioon, että neuvosto hyväksyi myös erilaisia pakotteita vastauksena Valko-Venäjän osallistumiseen Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan vuonna 2022;
1. tuomitsee mitä jyrkimmin Valko-Venäjän osallistumisen Venäjän federaation hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan ja vaatii Valko-Venäjää lopettamaan Moskovon hallinnon oikeuttamisen ja tukemisen;
 2. tukee edelleen vakaasti ja solidaarisesti Valko-Venäjän kansaa sekä vapaata ja demokraattista Valko-Venäjää vaativia ja sen puolesta taistelevia voimia; toistaa, että se ei tunnusta Aljaksandr Lukašenkan valintaa Valko-Venäjän presidentiksi, ja tuomitsee äskettäisen perustuslakia koskevan kansanäänestyksen;
 3. vaatii lopettamaan välittömästi väkivallan ja sortotoimet, joita Valko-Venäjän viranomaiset ovat kohdistaneet rauhanomaisiin mielenosoittajiin, oppositiopoliitikkoihin, riippumattomiin tiedotusvälineisiin, ihmisoikeuksien puolustajiin, kansalaisyhteiskuntaan, tiedeyhteisöön, ammattiliittoihin, lakimiehiin ja muihin Valko-Venäjän kansalaisiin; vaatii vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta kaikki poliittiset vangit, myös oppositiopoliitikot ja ammattiliittojen edustajat, ja luopumaan heitä vastaan nostetuista syytteistä;
 4. kehottaa Valko-Venäjän viranomaisia antamaan välittömästi mahdollisuuden saada tietoa kaikkien pidätettyjen ammattiyhdistysaktivistien olinpaikasta ja vankilaoloista, peruuttamaan REP:n luokittelu äärijärjestöksi ja ammattiyhdistysviestinnän luokittelu ääri liikkeiden aineistoksi ja palauttamaan kaikkien riippumattomien ammattiliittojen oikeudellisen aseman;
 5. tähdentää, että kaikki riippumattomien ammattiliittojen johtajien ja jäsenten pidätykset on lopetettava Valko-Venäjällä ja on lopetettava kaikenlainen ammattiyhdistysliikkeen tukahduttaminen ja aloitettava työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun perustuvan yhteistyösuhteen luominen demokraattisten ammattiliittojen kanssa;
 6. kehottaa tukemaan varauksettomasti Valko-Venäjän oppositiota, erottamaan

Lukašenkan nykyisen laittoman hallinnon virasta ja järjestämään uudet vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit, joita tukevat riippumattomat ja vapaat tiedotusvälineet ja vahva kansalaisyhteiskunta;

7. korostaa tarvetta varmistaa perusvapaudet ja ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja toimiva riippumaton oikeuslaitos Valko-Venäjällä ja lopettaa kaikki sorto, vaino, pahoinpitely, seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta, tahdonvastaiset katoamiset ja kidutus; vaatii lopettamaan naisiin ja haavoittuviin väestöryhmiin, mukaan lukien vammaiset henkilöt ja hlbtq-henkilöt, kohdistuvan syrjinnän;
8. tuomitsee rikoslakiin äskettäin tehdyt kuolemanrangaistusta koskevat muutokset; kehottaa Valko-Venäjän viranomaisia poistamaan välittömästi kuolemanrangaistuksen pysyvästi;
9. pitää myönteisenä neuvoston päätöstä hyväksyä rajoittavia toimenpiteitä sekä rajoittavien toimenpiteiden tehostettua koordinoitua samanmielisten maiden kanssa; kehottaa ottamaan käyttöön tehokkaat takeet siitä, että Astravetsin ydinvoimalassa tuotettua valkovenäläistä sähköä ei myydä suoraan eikä välillisesti EU:n markkinoille sekä pysäyttämään EU:n jäsenvaltioiden investoinnit energiainfrastruktuurihankkeisiin Valko-Venäjällä;
10. kehottaa neuvostoa ja komission varapuheenjohtajaa / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa tutkimaan pakotteita pidemmälle meneviä lisätoimenpiteitä ja kehittämään Valko-Venäjää koskevan johdonmukaisen ja kattavan pitkän aikavälin lähestymistavan, jota olisi koordinoitava tiiviisti samanmielisten maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa; kehottaa EUH:ta ottamaan johtoaseman tällaisen johdonmukaisen toimintapolitiikan koordinoinnissa jäsenvaltioiden ja muiden EU:n toimielinten kanssa;
11. korostaa jatkuvaa tarvetta olla yhteydessä kansalaisyhteiskunnan aktivisteihin, ihmisoikeuksien puolustajiin, oppositioaktivisteihin, ammattiliittojen edustajiin ja riippumattomiin tiedotusvälineisiin ja tukea niitä Valko-Venäjällä ja ulkomailla; kehottaa jälleen perustamaan kohdennetun EU:n avustusohjelman, jolla tuetaan poliittisten sortotoimien ja poliisiväkivallan uhreja seuraamalla yksittäisten poliittisten vankien tilannetta ja oikeudenkäyntejä paikan päällä, helpottamalla viisumivaatimuksia, parantamalla turvapaikkamenettelyjä, myöntämällä hätäviisumeja ja tarjoamalla tilapäistä suojaa EU:n jäsenvaltioissa Valko-Venäjältä tuleville turvapaikanhakijoille; sitoutuu tehostamaan omaa demokratiatukitoimintaansa;
12. pitää myönteisenä komission kattavaa suunnitelmaa demokraattisen Valko-Venäjän tukemiseksi taloudellisesti mutta vaatii, että nämä varat ovat välittömästi saatavilla, jotta voidaan tukea kansalaisyhteiskunnan, riippumattomien tiedotusvälineiden, ammattiliittojen ja Valko-Venäjän maanpaossa olevan opposition olennaisen tärkeää työtä sekä niitä, jotka pakenevat sortohallintoa;
13. kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja EUH:ta tekemään yhteistyötä kansainvälisten kumppanien, kuten Etyj:n Moskovan mekanismin ja YK:n ihmisoikeusneuvoston sekä paikallisten ihmisoikeuksien puolustajien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, jotta ihmisoikeuksien loukkausten tarkkailu, dokumentointi ja uutisointi varmistetaan ja teoista kannetaan tämän seurauksena vastuu ja uhrin saavat oikeutta; suhtautuu

myönteisesti kansainvälisen Valko-Venäjän vastuuta koskevan foorumin perustamiseen ja tukee sitä; tukee jatkokeskusteluja Valko-Venäjän ihmisoikeusloukkauksia käsittelevän kansainvälisen tuomioistuimen perustamisesta Haagiin;

14. panee huolestuneena merkille, että Venäjän ja Valko-Venäjän jatkuva integroituminen useilla aloilla ja erityisesti Valko-Venäjän ja koko alueen asteittainen militarisoituminen on haaste Euroopan mantereen turvallisuudelle ja vakaudelle ja erityisesti niille EU:n itäisen naapuruston maille, joiden kanssa Venäjällä on jo suora ja epäsuora konflikti;
15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle ja Valko-Venäjän viranomaisille.